

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

A) ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το υποκείμενο του ρήματος μέσα σε μια πρόταση (ρωτώ:ποιος /ποιοι, ποια/ποιες, ποιο/ποια)
- ✓ να αναγνωρίζω τη μορφή του υποκειμένου

Οι Μορφές του Υποκειμένου:

1. Ουσιαστικό: Το θρανίο είναι κατεστραμμένο.
2. Αντωνυμία: Αυτός ακούει ραδιόφωνο.
3. Επίθετο: Οι νέοι είναι τολμηροί.
4. Μετοχή: Ο πεινασμένος καρβέλια ονειρεύεται.
5. Πρόταση με άρθρο: Το ότι ήρθε απροετοίμαστος, με άφησε άφωνο!
6. Πρόταση (χωρίς άρθρο): Απαγορεύεται να μιλάτε στην τάξη. / Είναι καλό να προετοιμαστείτε για τις εξετάσεις!!!

Απρόσωπα ρήματα:

- ❖ Βρίσκονται σε γ' ενικό πρόσωπο (π.χ. λέγεται, επιτρέπεται, πιστεύεται, πρέπει, ενδέχεται κλπ.)
- ❖ Παίρνουν ως υποκείμενο μια πρόταση.

Απρόσωπες εκφράσεις:

- ❖ Σχηματισμός:
  - α) είναι ή υπάρχει + ουσιαστικό
  - β) είναι + ουδέτερο επιθέτου ή μετοχής
  - γ) είναι + τροπικό επίρρημα
- ❖ Παίρνουν ως υποκείμενο μια πρόταση.

Ασκήσεις:

1. Να κυκλώσετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και να αναγνωρίσετε τη μορφή τους.

- 1) Ο Γιάννης κολυμπάει στη θάλασσα. ....
- 2) Ανακοινώθηκε ότι η εκδρομή αναβάλλεται. ....
- 3) Εγώ και ο Κώστας φτάσαμε στο σπίτι αργά τη νύχτα. ....
- 4) Ποιος πήρε το βιβλίο μου; .....
- 5) Ο Βασίλης μας πήρε μαζί του στην εκδρομή. ....
- 6) Πρέπει να ξεκινήσουμε αμέσως. ....
- 7) Ενδέχεται να ήρθαν και να μην τους άκουσα. ....
- 8) Ο πωλητής και ο Μιχάλης συζήτησαν για το προϊόν. ....
- 9) Θα προκριθεί η Κύπρος στον διαγωνισμό; .....
- 10) Εσύ και η παρέα σου μας έχετε κουράσει. ....
- 11) Μας συγκίνησε το ότι επιλέχτηκε μια συμμαθήτριά μας. ....
- 12) Φαίνεται πως δε θα τα καταφέρει. ....
- 13) Είναι λάθος να τους κατηγορείτε χωρίς αποδείξεις. ....
- 14) Χρειάζεται να έχεις υπομονή. ....
- 15) Εγώ και η Παναγιώτα θα πάμε στο εμπορικό κέντρο. ....

- 16)Οι εργαζόμενοι κάνουν απεργία. ....
- 17)Οι εργατικοί ανταμείβονται. ....
- 18)Το ότι απέτυχε δεν εξηγείται. ....
- 19)Το εισιτήριο αναγράφει τον αριθμό της θέσης μας. ....
- 20)Ακούγεται ότι θα κάνει μια μεγάλη δεξίωση. ....
- 21)Ο καθηγητής γράφει στον πίνακα την ύλη του διαγωνίσματος. ....
- 22)Απαγορεύεται το κάπνισμα. ....
- 23)Το πήγαινε έλα με κούρασε. ....
- 24)Ο ερχομός σου με ευχαρίστησε. ....
- 25)Εκείνη ήταν πιο συνεργάσιμη από εσένα. ....
- 26)Οι νέοι διασκεδάζουν. ....
- 27)Το αύριο είναι απρόβλεπτο. ....
- 28)Απαγορεύεται να χρησιμοποιείτε το κινητό σας εντός της τάξης. ....
- 29)Το ότι άργησε με ανησύχησε. ....
- 30)Οι μαθητές και οι μαθήτριες κάθονται ήσυχοι. ....

2. Να κυκλώσετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και να προσδιορίσετε ποια είναι προσωπικά ρήματα και ποια απρόσωπα ρήματα / εκφράσεις.

- 1) Ακούγεται ότι θα κτιστεί καινούριο σχολείο στην περιοχή μας. ....
- 2) Η φωνή σου δεν ακούγεται καθόλου. ....
- 3) Είναι ανάγκη να πάμε εκεί αμέσως. ....
- 4) Βρέχει ασταμάτητα από χτες το απόγευμα. ....
- 5) Από το σπίτι μας φαίνεται όλη η παραλία. ....
- 6) Φαίνεται ότι είπε την αλήθεια τελικά. ....
- 7) Ήταν φυσικό να αντιδράσει με αυτό τον τρόπο. ....
- 8) Μπορεί να έρθουμε και εμείς τελικά. ....
- 9) Η μπλούζα σου δεν ταιριάζει καθόλου με τη φούστα που φοράς. ....
- 10)Δε μας ταιριάζει να είμαστε αγενείς. ....
- 11)Δεν πήγαμε για περπάτημα, γιατί φυσούσε πολύ δυνατά. ....
- 12)Απαγορεύεται ο δανεισμός βιβλίων.. ....

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με το κατάλληλο πρόσωπο του ρήματος που δίνεται στην παρένθεση.

- 1) Εγώ, η Μαρία και ο Γιάννης ..... (πηγαίνω) απόψε σινεμά.
Η Μαρία κι εσύ πώς ..... (διασκεδάζω);
- 2) Εσύ και η φίλη σου συνήθως με ..... (εκνευρίζω) με τις ανοησίες σας.
- 3) Εμείς, εσείς και τα ξαδέρφια σας ..... (εργάζομαι) τον επόμενο μήνα για την εκδήλωση του πολιτιστικού συλλόγου.
- 4) Καλό θα ήταν να ..... (προσέχω) στο μάθημα εσύ κι ο διπλανός σου.
- 5) Κι εσείς κι αυτοί ..... (ευθύνομαι) εξίσου για ό,τι συνέβη.
- 6) Ο Γιάννης και η Μαρία ..... (φεύγω) σύντομα. Εγώ και η Κατερίνα ..... (μένω) λίγο ακόμα.

4. Να εξηγήσετε γιατί στις παρακάτω προτάσεις παραλείπεται το υποκείμενο των ρημάτων

- 1) Ήρθες πολύ αργά.
.....

2) Φυσάει πολύ τις τελευταίες ημέρες.

3) Θα σε περιμένω μέχρι το μεσημέρι, αλλά μετά θα φύγω.

B) ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το αχώριστο μόριο στις σύνθετες λέξεις
- ✓ να μπορώ να σχηματίσω μ' αυτό μια νέα δική μου λέξη

Τα αχώριστα μόρια είναι μονοσύλλαβες ή δισύλλαβες λέξεις που λειτουργούν ως προθήματα σε σύνθετες λέξεις, δηλ. αποτελούν το α' συνθετικό τους. Τα περισσότερα αχώριστα μόρια έχουν αρχαία ελληνική προέλευση (λόγια), ενώ κάποια δημιουργήθηκαν στα νεότερα χρόνια (λαϊκά).

Άσκηση:

5. Να εντοπίσετε και να γράψετε το αχώριστο μόριο των πιο κάτω λέξεων και να σχηματίσετε μ' αυτό μια νέα δική σας λέξη.

Σύνθετη λέξη	Αχώριστο μόριο	Νέα σύνθετη λέξη
άπιστος		
ξεκολλώ		
αρχιστράτηγος		
επιβεβαίωση		
διχογνωμία		
συνένωση		
περιμένω		
ενήλικος		
ανήλικος		
υποβαθμίζω		
δυσφημίζω		
αμφιβάλλω		
ευπρόσδεκτος		
έμπιστος		
διαφωνώ		
είσοδος		
εξέρχομαι		
έγγραφο		
εφοπλιστής		
υφιστάμενος		
συμπάσχω		

Γ) ΔΟΜΙΚΑ ΜΕΡΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω τα δομικά μέρη μιας παραγράφου:

- ❖ θεματική περίοδος
- ❖ λεπτομέρειες
- ❖ κατακλείδα

Άσκηση:

6. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη των πιο κάτω παραγράφων.

α. Ο υπολογιστής σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αντικαταστήσει το δάσκαλο και το βιβλίο. Ο δάσκαλος παίζει σπουδαίο ρόλο , ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες. Χρησιμοποιεί ως κύριο εργαλείο το λόγο , που κινητοποιεί τη φαντασία των μαθητών. Επίσης ο ρόλος του βιβλίου είναι σημαντικός. Εκεί μπορεί να ανατρέξει ο μαθητής κάθε στιγμή. Μεταφέρεται και ξεφυλλίζεται εύκολα. Όμως, πιστεύουμε ότι η χρήση των Η/Υ μπορεί να βοηθήσει το έργο του δασκάλου και να συμπληρώσει τη λειτουργία του βιβλίου. Ενώ ο δάσκαλος με το λόγο του κινητοποιεί τη φαντασία, το εκπαιδευτικό λογισμικό δρα συμπληρωματικά κινητοποιώντας τις αισθήσεις. Ο μαθητής συμμετέχει στη μάθηση και ο εκπαιδευτικός γίνεται σύμβουλος και συνεργάτης του μαθητή. Έτσι οι Η/Υ συμπληρώνουν και βοηθούν το έργο του δασκάλου.

Θεματική περίοδος:

.....

Λεπτομέρειες:

.....

Κατακλείδα: .....

β. Με την έξαρση της βίας δοκιμάζεται και η οικονομική ζωή μιας κοινωνίας. Πράγματι, σε συνθήκες έξαρσης αντικοινωνικών φαινομένων δεν είναι δυνατό να επιδοθεί κανείς απερίσπαστα στην υλοποίηση του δημιουργικού του έργου. Μέσα σε κλίμα βιαιοτήτων και αντιδικιών δεν αναστέλλεται μόνο η παραγωγή και η διακίνηση οικονομικών αγαθών, αλλά απειλείται σε μεγάλο βαθμό και η δομή του οικονομικού συστήματος, αφού η οικονομική δραστηριότητα αποθαρρύνεται ανησυχητικά. Είναι λοιπόν προφανές, ότι στο κλίμα αυτό της ανασφάλειας και της αβεβαιότητας καθίσταται δυσχερής η οικονομική ανάπτυξη και η υλική πρόοδος γενικότερα.

Θεματική περίοδος:

.....

Λεπτομέρειες:

.....

Κατακλείδα: .....

γ. Η οικογένεια είναι μια πολύτιμη μορφή ανθρώπινης οργάνωσης που, αν δεν υπήρχε, θα έπρεπε να εφευρεθεί. Αυτό συμβαίνει όχι διότι η οικογένεια είναι μια «κεκτημένη» αξία του παρελθόντος. Η παράδοση δεν πρέπει να τοποθετείται υπεράνω της λογικής. Αντίθετα, η ίδια η εκλογίκευση της κοινωνίας απαιτεί τη διατήρηση της οικογένειας διότι μέσα από αυτήν τα άτομα κοινωνικοποιούνται: δημιουργούν αρχές και κανόνες συμβίωσης και κυρίως εμπιστοσύνης που εφαρμόζονται και κυριαρχούν πέρα από τα όρια της οικογένειας. Και η εξασφάλιση συνθηκών αμοιβαίας εμπιστοσύνης δημιουργεί αυτό που πολλοί κοινωνικοί επιστήμονες ονομάζουν κοινωνικό κεφάλαιο, του οποίου έχει ανάγκη πρωτίστως μια ανεπτυγμένη κοινωνία.

Θεματική περίοδος:

.....

Λεπτομέρειες:

.....

Κατακλείδα: .....

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

A) ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τις εγκλίσεις των ρημάτων
- ✓ να δηλώνω τι φανερώνουν (τη βασική σημασία της κάθε εγκλίσης)

Εγκλίσεις ρημάτων:

- ✓ Οριστική: δηλώνει το βέβαιο, πραγματικό
- ✓ Υποτακτική: δηλώνει το επιθυμητό, ενδεχόμενο (να, ας)
- ✓ Προστακτική: δηλώνει προσταγή, διαταγή

Άσκηση:

7. Να αναγνωρίσετε την εγκλίση των υπογραμμισμένων ρημάτων και να δηλώσετε τη σημασία τους.

	Έγκλιση	Σημασία
α. <u>Προετοιμάστηκε</u> πολύ καλά για το αυριανό διαγώνισμα.		
β. <u>Ίσως να χρειαστεί</u> να πάμε τελικά.		
γ. <u>Πήγαινε</u> αμέσως στο δωμάτιό σου.		
δ. Ενδεχομένως <u>να συναντήσω</u> τους φίλους μου απόψε.		
ε. <u>Θα είχα χάσει</u> τον δρόμο, αν δε μου εξηγούσες πώς να πάω.		
στ. <u>Σταματήστε</u> επιτέλους.		

B) ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να κλίνω τα ρήματα σε όλους τους χρόνους στην Ενεργητική και Παθητική Φωνή
- ✓ να σχηματίζω σωστά την αύξηση (εξωτερική και εσωτερική)
- ✓ να αναγνωρίζω τη χρονική βαθμίδα (παρόν, παρελθόν, μέλλον)
- ✓ να αναγνωρίζω το ποιόν ενέργειας (μη συνοπτικό, συνοπτικό, συντελεσμένο)

Ασκήσεις:

8. Να αναγνωρίσετε τον χρόνο, τη χρονική βαθμίδα και το ποιόν ενέργειας των πιο κάτω ρημάτων.

	Χρόνος	Χρονική βαθμίδα	Ποιόν ενέργειας
είχε φωνάξει			
θα πηγαίνουμε			
καθαρίζετε			
κουράστηκα			
θα φτιάξεις			
σκούπιζαν			
έχω γράψει			
θα έχει πετύχει			

9. Να μεταφέρετε τα ρήματα που σας δίνονται στους υπόλοιπους χρόνους στο ίδιο πρόσωπο και φωνή (χρονική αντικατάσταση).

Ενεστώτας				προσβάλλεις
Παρατατικός			παρακολουθούσαν	
Εξ. Μέλλοντας				
Συνοπτ. Μέλλ.		θα προσέξω		
Αόριστος				
Παρακείμενος				
Υπερσυντέλικος				
Συντ. Μέλλοντας	θα έχει χαθεί			

10. Να μεταφέρετε τα πιο κάτω ρήματα στον Παρατατικό και Αόριστο στο ίδιο πρόσωπο και φωνή. Προσοχή στην αύξηση!

	Παρατατικός	Αόριστος
εκφράζουν		
προκύπτει		
αναλαμβάνω		
συγγράφεις		
διατάζει		

11. Να συμπληρώσετε τα κενά με την ορθή κατάληξη (-τε, -ται).

- Ο συγκεκριμένος θεωρεί... από τους σημαντικότερους νεοέλληνες συγγραφείς.
- Πώς κρίνε... αυτή την τακτική της αδιαφορίας;
- Ακολουθείς.... αυτό το δρόμο και θα φτάσει... στον προορισμό σας.
- Αμφιβάλλω αν ασκεί.... τα καθήκοντά σας σωστά.
- Η Αφροδίτη διατηρεί..... σε καλή φόρμα.

12. Να συμπληρώσετε τα κενά με την ορθή κατάληξη (-με, -μαι).

- Κουράζο..... πολύ αυτές τις μέρες.
- Χαίρο..... που τα καταφέρα..... επιτέλους να συναντηθού..... μετά από τόσο καιρό.
- Αγοράσα..... καινούριο σπίτι! Ανυπομονώ θα πά.... να διαλέξου..... έπιπλα!
- Παραξενεύο....., επειδή ακούσα..... κάτι τόσο παράλογο από εσένα.
- Ευχαριστιέ..... πολύ, όταν ακού..... καλά λόγια από τους καθηγητές σου.

Γ) ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τα είδη των σύνθετων λέξεων (παρατακτικά, προσδιοριστικά, κτητικά, αντικειμενικά)

Άσκηση:

13. Να αναγνωρίσετε το είδος της κάθε σύνθετης λέξης.

μεγαλούπολη:	αγριολούλουδο: .....
αλατοπίπερο:	κωμικοτραγικός: .....
βιβλιοπώλης:	πετρελαιοπαραγωγός: .....
γκριζομάλλης:	μικρόψυχος: .....

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

A) ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τη φωνή των ρημάτων
- ✓ πριν αναγνωρίσω τη φωνή, πρέπει να μετατρέψω το ρήμα στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα

Ενεργητική Φωνή:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-ω**

Παθητική Φωνή:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-μαι**

B) ΣΥΖΥΓΙΕΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τη συζυγία των ρημάτων
- ✓ πριν αναγνωρίσω τη συζυγία, πρέπει να μετατρέψω το ρήμα στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα

A' Συζυγία:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-ω, -μαι**

B' Συζυγία:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-ώ, -ιέμαι, -άμαι, -ούμαι**

Άσκηση:

14. Να μεταφέρετε τα πιο κάτω ρήματα στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής Ενεστώτα και να αναγνωρίσετε τη φωνή και τη συζυγία στην οποία ανήκουν.

	α' εν. πρ. Ενεστώτα	Φωνή	Συζυγία
έφυγαν			
έχω κοιμηθεί			
δεχόμουν			
είχατε αντέξει			
θεωρείται			
θα θεωρήσω			
θα πιεστείτε			
λυθήκαμε			
θα έχει κουραστεί			
αγαπήθηκαν			
είχαμε φοβηθεί			
απαιτούσαν			
ελπίζεις			
χειροκρότησες			

Γ) ΤΟ Α΄ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το α΄ συνθετικό
- ✓ να αναγνωρίζω τη μορφή του

Μορφές α΄ συνθετικού:

- ✓ ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, ρήμα, αριθμητικό, επίρρημα, πρόθεση

Άσκηση:

15. Να εντοπίσετε και να γράψετε το α΄ συνθετικό των πιο κάτω λέξεων και να αναγνωρίσετε τη μορφή του.

	Α΄ Συνθετικό	Μορφή Α΄ Συνθετικού
γεωπόνος		
καλοκαίρι		
μονόζυγο		
αφοπλίζω		
χαμόσπιτο		
πατροπαράδοτος		
φυγόδικος		
πανωφόρι		
διώροφος		
μεθαύριο		
αυτόγραφο		
μεταγραφή		
μπαινοβγαίνω		
χειρουργός		
αποβάλλω		
τρίγωνο		
αντιμετωπίζω		
ανθυγιεινός		
τετράπλευρο		

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

A) ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τη διάθεση του κάθε ρήματος
- ✓ να μπορώ να μετατρέπω την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα

Διαθέσεις:

- ✓ ενεργητική, μέση, παθητική, ουδέτερη

Ασκήσεις:

16. Να αναγνωρίσετε τη διάθεση των πιο κάτω υπογραμμισμένων ρημάτων.

- α. Οι μαθητές της τάξης μας λύνουν το γραπτό. ....
- β. Το πάτωμα βράχθηκε από τη βροχή. ....
- γ. Η Βασιλική χτενίζεται. ....
- δ. Πεινώ πάρα πολύ! .....

17. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα. Προσοχή στον χρόνο του ρήματος.

α. Οι μαθητές επιβραβεύτηκαν από τους καθηγητές του.
.....

β. Δέκα σπίτια γκρεμίστηκαν από τον σεισμό.
.....

γ. Τα καυσαέρια μολύνουν την ατμόσφαιρα.
.....

δ. Ο διευθυντής του προσέφερε προαγωγή.
.....

ε. Η οδοντίατρος απολύμανε με προσοχή τα χειρουργικά της εργαλεία.
.....

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

A) ΤΟ Β' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το β' συνθετικό
- ✓ να αναγνωρίζω τη μορφή του

Μορφές α' συνθετικού:

- ✓ Ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα, μετοχή, επίρρημα

Άσκηση:

18. Να εντοπίσετε και να γράψετε το α' συνθετικό των πιο κάτω λέξεων και να αναγνωρίσετε τη μορφή του.

	Β' Συνθετικό	Μορφή Β' Συνθετικού
διώροφος		
καταγράφω		
επιβράβευση		
αφοπλίζω		
μεθαύριο		
πολυαναμενόμενος		
εξωλογικός		
ανεβοκατεβαίνω		
χειρουργός		
εργοστασιάρχης		

Καλό διάβασμα!!!